

7.3 Socialiniai ir ekonominiai rodikliai

Svarbus šalies ekonominio pajėgumo požymis – jos ekonominės raidos lygis. Dažnai pagal ekonominius rodiklius sprendžiama apie valstybių ūkio plėtrą, jos reikšmę pasaulio ekonomikai. Šalių ekonomikos apimtį nusako **bendras vidaus produktas (BVP)**.

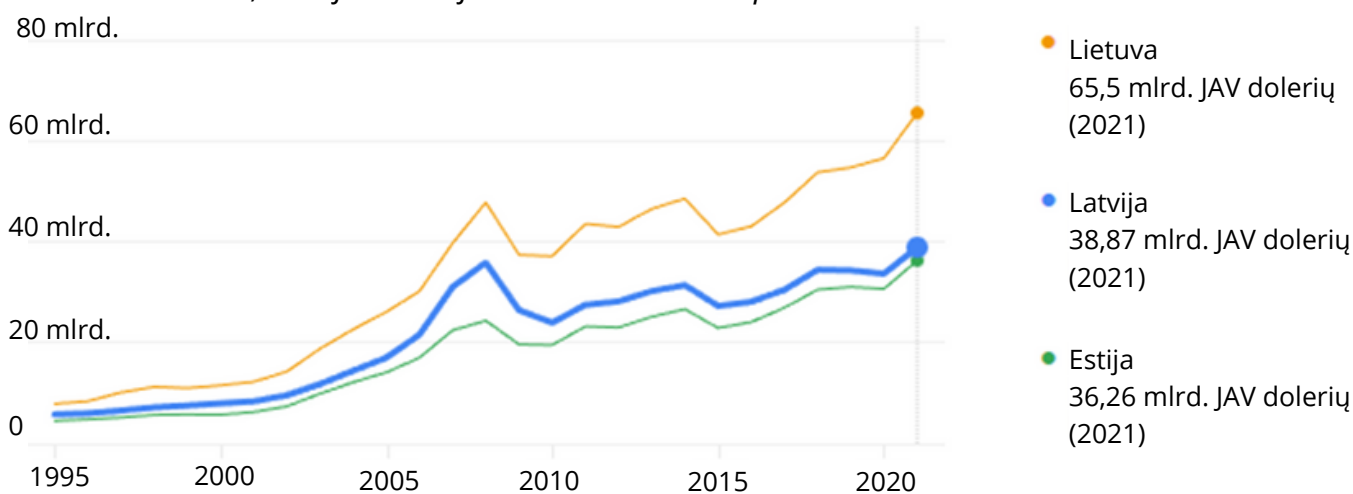
Pagrindiniu šalies turtingumo rodikliu laikomas **BVP, tenkantis 1 gyventojui (BVP 1 gyv.)**. Jis skaičiuojamas šalies BVP dalijant iš jos gyventojų skaičiaus. Kad BVP ir BVP 1 gyv. rodikliai atspindėtų kainų lygį šalyje, jie perskaičiuojami pagal **perkamosios galios paritetą (PGP)**. Būtent BVP 1 gyv. pagal PGP rodiklis leidžia objektyviau lyginti šalis pagal ekonominę galią.

Pagal „Visuotinę lietuvių enciklopediją“

1. Remdamiesi (BVP) augimo Baltijos valstybėse diagrama atlikite užduotis.

Lietuvos, Latvijos ir Estijos bendrasis vidaus produktas

www.databank.worldbank.org

1. Kuriais metais BVP Baltijos valstybėse išaugo labiausiai? Kodėl? Atsakymą susiekite su naryste Europos Sąjungoje.

2. Kuriais metais Baltijos valstybių ekonomika buvo silpniausia? Kodėl?

Perkamosios galios paritetą (PGP) – realiojo valiutos kurso nustatymo metodas, kai dviejų šalių piniginių vienetų verčių santykis apskaičiuojamas pagal jų pinigų perkamąją galią šalies vidaus rinkoje.

7.3 Socialiniai ir ekonominiai rodikliai

Bendrųjų ekonominių rodiklių palyginimas neatskleidžia valstybės gerovės lygmenų, socialinių laimėjimų. Tikrajai šalies socialinei ir ekonominei padėčiai įvertinti ir gyvenimo lygiui nustatyti naudojamas kompleksinis žmogaus socialinės raidos indeksas (ŽSRI; angl. *Human Development Index, HDI*). Tai bendras indeksas, kuriuo yra matuojama visų pasaulio valstybių gyventojų pragyvenimo lygis (BVP 1 gyventojui), vidutinė gyvenimo trukmė, raštingumo lygis. Kadangi šis indeksas apima kelis rodiklius, jis tiksliau nusako socialinį žmogaus pragyvenimo lygį valstybėje. Indeksas naudojamas nustatyti, ar valstybė yra išsivysčiusi. Jis matuojamas nuo 0,0 iki 1,0. Kuo valstybės ŽSRI yra arčiau 1, tuo labiau ji išsivysčiusi.

Pagal <https://geografija6-8.mkp.emokykla.lt>

2. Naudojantis statistiniais duomenimis atlikite užduotis.

Valstybė	ŽSRI	Vidutinė gyvenimo trukmė, metais	Vidutinis mokymosi laikas, metais	BVP 1 gyv., JAV doleriais
JAV	0,921	77,2	13,7	64 765
Norvegija	0,961	83,2	13,0	64 660
Australija	0,951	84,5	12,7	49 238
Jungtinė Karalystė	0,929	80,7	13,4	45 225
Japonija	0,925	84,8	13,4	42 274
Kinija	0,768	78,2	7,6	17 504
Vokietija	0,942	80,6	14,1	54 534
Lenkija	0,876	76,5	13,2	33 034
Rusija	0,822	69,4	12,8	27 166
Latvija	0,863	73,6	13,3	32 803
Estija	0,890	77,1	13,5	38 048
Lietuva	0,875	73,7	13,5	37 931
Egiptas	0,731	70,2	9,6	11 763
Brazilija	0,754	72,8	8,1	14 370
Pakistano	0,544	66,1	4,5	4 624

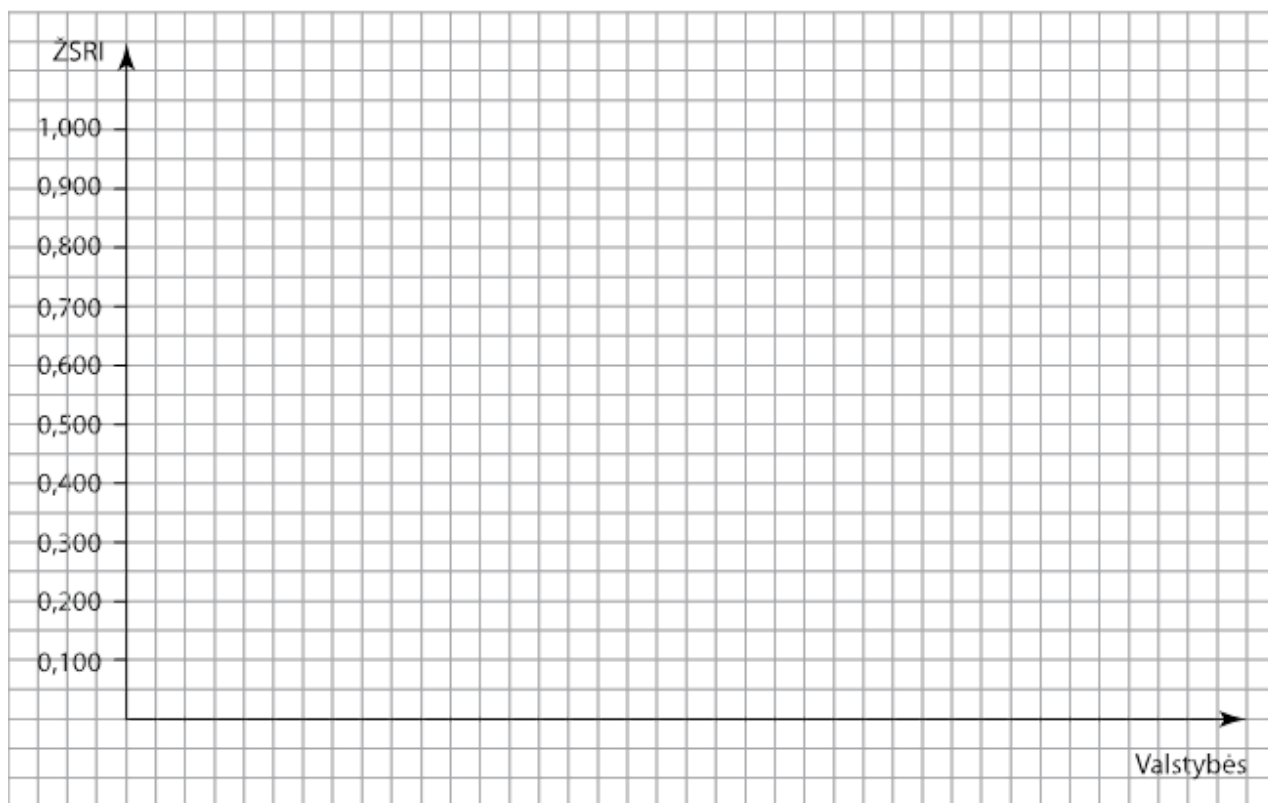
2021 m. JT vystymo programos ŽSRI, „Global Sherpa“. www.globalcherpa.org

1. Kurių valstybių išsivystymo lygis aukščiausias, kurių žemiausias?

7.3 Socialiniai ir ekonominiai rodikliai

- 2. Sudarykite pateiktų valstybių ŽSRI stulpelinę diagramą ir atrinkite po dvi valstybes, kurių išsivystymo lygis yra aukščiausias ir žemiausias.

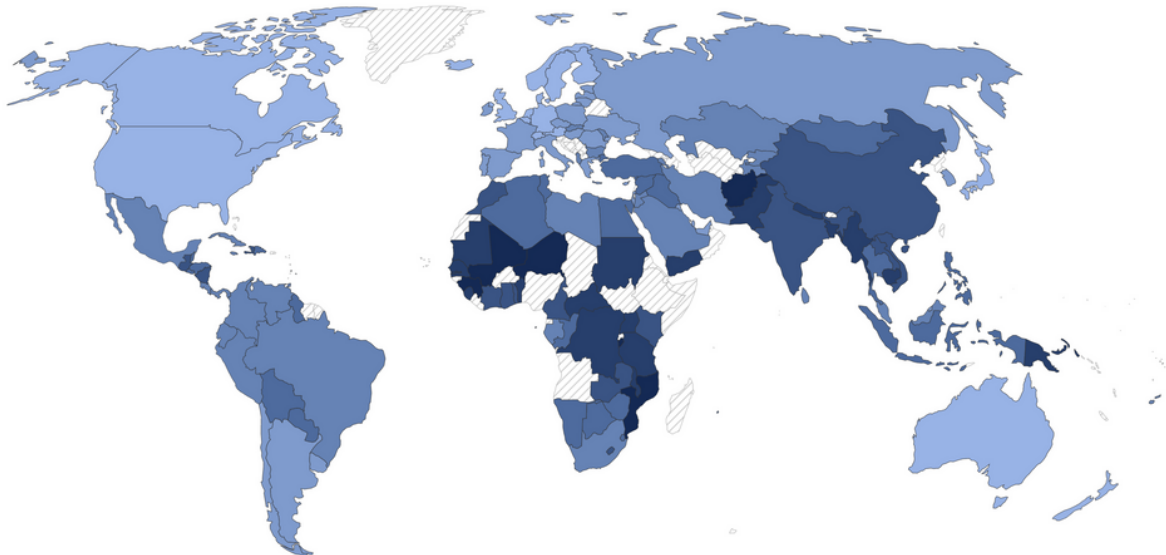

- 3. Kurioje valstybėje vidutinė gyvenimo trukmė yra ilgiausia, kurioje trumpiausia? Paaiškinkite, su kokiais socialiniais veiksniais yra susijusi vidutinė gyvenimo trukmė.

7.3 Socialiniai ir ekonominiai rodikliai

3. Palyginkite pasaulio valstybes pagal ŽSRI 1990 m. ir 2021 m. Kaip šis rodiklis pasikeitė Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje ir šalyje, kurioje gyvenate?

Žmogaus socialinės raidos indeksas 1990 m.

Žmogaus socialinės raidos indeksas 2021 m.

